

DET KONGELIGE
KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENT

**Materialet fra det 2. konsultasjonsmøtet mellom regjeringen og KS
26. april 2024**

1	Det 2. konsultasjonsmøtet i 2024	2
2	Tverrgående tema – Ungt utenforskap	2
3	Tverrgående tema – Bærekraftig arealforvaltning	5
4	Orienteringssak – Bustadmeldinga.....	9
5	Kostnadsberegningssaker	9
6	Lovmedvirkningssaker	10
7	Bilaterale avtaler.....	11

Vedlegg:

- A. Oversikt over kostnadsberegningssaker i konsultasjonsåret 2024
- B. Oversikt over lovmedvirkningssaker i konsultasjonsåret 2024
- C. Oversikt over bilaterale samarbeidsavtaler per april 2024

1 Det 2. konsultasjonsmøtet i 2024

Tema og forberedelser

Hovedtema for det 2. konsultasjonsmøtet er reformer og utbygging av det kommunale tjenestetilbudet. Møtet gir dermed departementene anledning til å konsultere og informere KS om aktuelle saker. KS gis anledning til å komme med synspunkter, merknader eller innspill til enkeltsakene og til arbeidet med det samlede økonomiske opplegget for kommunesektoren kommende budsjettår. Enkeltsaker vil kunne bli omtalt i kommuneproposisjonen for 2025 og i statsbudsjettet for 2025. Det er også aktuelt å omtale saker som skal fremmes i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2024 (RNB).

Departementene og KS har anledning til å drøfte saker i bilaterale møter. Problemstillinger og konklusjoner fra slike prosesser kan likevel tas opp på det 2. konsultasjonsmøtet. Det er et mål å løfte fram de viktigste sakene til behandling. Konsultasjonsmøtet er forberedt av et sekretariat sammensatt av KS og departementene.

Dokumentets innhold

I kapittel 2 og 3 framgår saker med sektoroverskridende temaer som partene har ønsket muligheten til å drøfte eller knytte kommentarer til på møtet.

I kapittel 4 legges orienteringssak fra staten om regjeringens boligmelding frem.

I kapittel 5 omtales aktuelle kostnadsberegningssaker, og det gis en samlet oversikt over kostnadsberegningssaker i vedlegg a. I kapittel 6 omtales ordningen med lovmedvirkning. Oversikt over lovmedvirkningssaker står i vedlegg b.

I kapittel 7 omtales status for prosesser knyttet til reforhandling og forslag om nye bilaterale avtaler. En oversikt over alle bilaterale avtaler ligger som vedlegg c.

Les mer om konsultasjonsordningen på Kommunal- og distriktsdepartementets hjemmesider på regjeringen.no og ks.no.

2 Tverrgående tema – Ungt utenforskap

Innspill fra KS

De fleste barn og unge i Norge har gode levekår, ifølge flere solide kunnskapskilder. Ungdatas undersøkelser at de aller fleste har gode relasjoner med sine foreldre, fortrolige vennskap og trives på skolen. Om lag 97 % av barn går i barnehage, noe som har positiv effekt på barns læring og utvikling. For perioden 2015-2021 var det 80,4 prosent totalt som fullførte videregående skole, en økning på 8,4 prosent fra foregående periode (2006-2012).¹

¹ [Gjennomføring i videregående opplæring – SSB](#)

For mange barn og unge opplever imidlertid vanskelige levekår og utenforskap. Om lag 6.4 % av unge under 30 år står utenfor utdanning og arbeid.² Barn og unge som selv har eller lever i familier som preges av psykiske sykdom og rusproblemer er særlig utsatt. Forekomsten av mobbing øker ifølge Elevundersøkelsen. Internasjonale undersøkelser som Pisa-undersøkelsen viser at læringsresultatene faller i Norge og i andre land. Andel barn og unge som lever i familier med vedvarende lavinntekt har økt til 13,3 % av barnebefolkningen³. Fra 2022 til 2023 var det en økning i barne og ungdomskriminalitet med 36 %, og en høy andel begås av barn under 15 år.

Kommunesektoren spiller en avgjørende rolle for å legge til rette for å inkludere barn og unge, både i rollen som samfunnsutvikler, tjenesteyter, myndighetsutøver og lokaldemokratisk arena. Samtidig er kommunesektoren avhengig av gode rammebetingelser gjennom nasjonal politikk, og godt samarbeid med nasjonale tjenester og myndigheter for å lykkes.

Regjeringen har iverksatt et målrettet samfunnsoppdrag for å inkludere barn og unge. Det er også nedsatt en kjernegruppe på tvers av departementene som skal bidra til bedre samordning av nasjonal politikk på området, og det er varslet en stortingsmelding om sosial utjevning og inkludering. Det pågår tillegg flere andre reformer og løpende utviklingsarbeid som har betydning for arbeidet, blant annet barneverns/oppvekstreformen, fullføringsreformen i videregående opplæring, arbeidet med ungdomsgarantien og integreringstiltak.

Gjennom programmet KS Partnerskap for radikal innovasjon, som ble etablert i 2020, har KS arbeidet særskilt med å forstå kompleksiteten i samfunnsutfordring Ungt Utenforskap, samt hvordan vi best kan bidra til å løse komplekse samfunnsutfordringer på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. KS PRI har vært en pådriver i å etablere et målrettet samfunnsoppdrag blant annet ved å løfte livsfasen De 1000 første dagene i et individs liv.

KS ønsker å sette ungt utenforskap som tema på konsultasjonsmøtet i 2024, for å drøfte hvordan vi kan forsterke felles innsats for å lykkes med å inkludere barn og unge.

Vi redegjør i det videre for sentrale problemstillinger som ønskes drøftet.

1. Målrettet samfunnsoppdrag

En rekke kunnskapskilder har vist at ungt utenforskap har komplekse årsaker, og at svikt i samhandling mellom ulike tjenester er en viktig årsak til at barn og unge faller utenfor. Det pågår et kontinuerlig utviklingsarbeid i både kommunesektoren og hos nasjonale myndigheter for å bidra til økt inkludering og bedre tjenester, eksempelvis gjennom folkehelseprogrammet, opptrappingsplanen for psykisk helse, tidlig innsats og inkluderende praksis i barnehage og skole, barneverns/ oppvekstreformen, fullføringsreform og Regjeringens ungdomsgaranti. Regjeringen har iverksatt et målrettet samfunnsoppdrag for å inkludere flere barn og unge, med vekt på tverrsektoriell og samordnet innsats. Oppdraget er forankret i langtidspanen for forskning og høyere utdanning for perioden 2023-2032. En operativ gruppe bestående av flere

² Eurostat 2023 [Statistics | Eurostat \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat)

³ [En barndom for livet – Økt tilhørighet, mestring og læring for barn i fattige familier \(regjeringen.no\)](https://www.regjeringen.no)

direktorat og organisasjoner, herunder KS, leverte 7. mars forslag til mål og videre organisering av arbeidet.⁴

Det målrettede samfunnsoppdraget er en konsekvens av at vi på tross av gode tiltak og innsatser over tid ikke har lyktes med å inkludere alle barn og unge i utdanning, arbeid- og samfunnsniv. Det er et behov for å se på hvordan vi kan løse utfordringen på andre måter. Dette krever blant annet rom til å utforske og mange ulike innfallsvinkler. Samtidig vet vi at det foregår mye bra arbeid ute i kommunene, også med pågående reformer og utviklingsarbeid.

Problemstillinger som ønskes drøftet:

- Hva er regjeringens vurdering av forslaget fra operativ gruppe, særlig med tanke på organisering av videre arbeid? Hvordan kan kommunesektoren sikres en sentral plass i oppfølgingen av oppdraget både på et strategisk og operativt nivå? KS og kommunesektoren bør ha en særskilt plass inn i det videre arbeidet.
- Hvordan kan vi gi rom for å utforske nye løsninger samtidig som samfunnsoppdraget tjener som overbygning og forsterkning av eksisterende innsatser og innovasjon? Hvordan kan vi drive innovasjon uten at det innebærer ytterligere kompleksitet som skaper utfordringer for de operative tjenestene i kommunene?
- Vil regjeringen følge opp kommunesektorens klare ønske om mer programfinansiering for tiltak som bidrar til inkludering av barn og unge, fremfor mange enkeltvis og sektorvis tilskudd? Vurderer regjeringen at slike fleksible finansieringsmodeller også bør ligge til grunn for samfunnsoppdraget?

2. Realisering av barnevern/ oppvekstreformen

Barnevernreformen, også kalt en oppvekstreform, innebærer at kommunene har fått et forsterket ansvar for forebyggende tiltak og tidlig innsats, som skal bidra til tidlige og bedre hjelp for utsatte barn og familier. Selv om reformen er finansiert på makronivå, opplever mange kommuner utfordringer med å finansiere økt innsats i forebyggende tiltak samtidig som de belastes for høye egenandeler for statlige institusjonstilbud. Bufetat har over lang tid brutt sin plikt til å bistå kommunene med å skaffe spesialiserte tiltak for barn og ungdom, noe som forsterker en allerede svært krevende situasjon for barn, unge og deres familier.

- Foreldre, familier og sosiale nettverk er det viktigste i barn og unges liv, og foreldres omsorgsevne har avgjørende betydning for deres utvikling. Også i lys av personellmangel i offentlig sektor, er det viktig å mobilisere støtte og ressurser i familier og nettverk. Hvordan kan stat og kommune styrke familiens evne til å ivareta sitt omsorgsansvar?

⁴ [ferdig-rapport.pdf \(forskningsradet.no\)](#)

- Hvordan kan både Regjeringen og kommunesektoren selv styrke tidligere og mer forebyggende innsats for utsatte barn og unge?
- Hvordan sikrer vi at barn og unge i utsatte situasjoner får det spesialiserte tilbudet de har behov for i statlige institusjoner?

3. Kriminalitetsforebyggende tiltak

Den negative utviklingen i kriminalitet blant barn og unge forutsetter en forsterket innsats fra både kommunale og nasjonale myndigheter. SLT- modellen står for samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak, og er etablert i om lag 200 kommuner.

- Hvordan kan kommunesektoren og regjeringen samarbeide om å styrke arbeidet i SLT- strukturene?
- Kommunesektoren påpeker at også politiet har for lite ressurser til forebyggende arbeid. Hvordan følges dette opp fra regjeringens side?
- Folkehelseinstituttet har pekt på at tiltak med dokumentert effekt for å forebygge kriminalitet brukes i for liten grad.⁵ Hvordan kan vi samarbeide om å forsterke bruken av disse?

Fullføringsreformen

Fullføringsreformen skal bidra til å flere gjennomfører videregående opplæring, og sikre at flere unge og voksne får den kompetansen de selv og samfunnet trenger. Fylkeskommunene er godt i gang med å implementere reformen som trer i kraft i august 2024, men en del rammebetingelser er fortsatt ikke avklart, for eksempel ny forskrift til opplæringsloven.

- Hvordan vil Regjeringen fremover støtte fylkeskommunenes arbeid med å utvikle nye og mer fleksible opplæringsløp, slik at flere kan fullføre og bestå?
- Vil regjeringen sørge for at opplæringskontorenes rolle kan videreføres som i dag, slik at de blant annet kan gi opplæring og følge opp elever som trenger ekstra støtte?

3 Tverrgående tema – Bærekraftig arealforvaltning

Innspill fra KS

Kommunesektorens unike forutsetninger for bærekraftig arealforvaltning

I februar samlet kommunesektoren seg for å vedta felles politiske prioriteringer for de neste fire årene. Det er tydelige forventninger til både hva kommuner og fylkeskommuner selv vil gjøre og hva nasjonale myndigheter bør gjøre for at kommunesektoren skal lykkes. Å løse klima- og naturkrisen krever store endringer raskt – globalt, nasjonalt og lokalt. Klimaendringer som resulterer i mer styrtregn, flom, skred og stormflo skaper allerede stort behov for forebygging,

⁵ [De beste tiltakene mot barne- og ungdomskriminalitet brukes for lite - FHI](#)

beredskap og reparasjon. Naturmangfold er viktig i seg selv, men også fordi skog, myr og annen natur binder klimagasser og forebygger naturskader. Utbygging av fornybar energi er nødvendig for å bidra til å løse klimakrisen. Vind-, sol- og vannkraft og ny, «grønn industri» (for eksempel batterifabrikker) er arealkrevende og kommer ofte i konflikt med et mål om å ta vare på naturmangfoldet. Det gjør også boliger, infrastruktur og tradisjonell næringsvirksomhet, men i mange kommuner er det allerede satt av areal til slike formål. Behovet for nærings- og boligutbygging for å kunne opprettholde gode lokalsamfunn i distriktskommuner er stort, og tilgang på arealer der er annerledes enn i mer sentrale områder. Samtidig er det særlig i distriktene mangel på markedsaktører som kan ta en rolle i å sørge for nødvendig boligbygging i områder med liten befolkningstetthet. Det er derfor nødvendig at kommunene har nødvendig plankompetanse og -kapasitet og at det offentlige tar en større rolle i bolig- og stedsutvikling.

På Landstinget samlet kommunesektoren seg om ambisiøse mål for å lykkes med bærekraftig arealforvaltning – arealnøytralitet som hovedregel, aktivt bruke lokale og regionale styringsvirkemidler, utvikle og ta i bruk tilgjengelige verktøy og metoder for klimabudsjett, areal- og naturregnskap og digitale kartressurser i planarbeidet, og å styrke samarbeid med andre kommuner om kritisk infrastruktur slik at arealbruken i sum reduseres. Kommunesektoren samlet seg også om noen tydelige forventninger til nasjonale myndigheter – å styrke kommunesektorens virkemidler for å håndtere klima- og miljøutfordringer i arealforvaltningen, vise tillit til kommunesektorens evne og vilje til å ta lederskap i omstillingsarbeidet ved å respektere avveininger som ligger bak arealbeslutninger, sikre kompensasjon for kommuner som avsetter areal til energiproduksjon, og å bedre samordning og dialog mellom kommunen og offentlige innsigelsesmyndigheter.

Kommunenes unike forutsetninger for å skape gode og involverende prosesser viktig for bærekraftige beslutninger som står seg i et langtidsperspektiv. Det kreves politisk lederskap for å løse natur- og miljøutfordringene vi står i. Når naturhensyn skal styrkes i arealforvaltningen, må vi ha med oss innbyggere og hele lokalsamfunnet. Det er helt avgjørende for å skape forståelse for endringene. Vi er derfor tilfredse med at regjeringen og KS deler oppfatningen om at sterkt lokaldemokrati er essensielt for å finne løsninger på naturkrisen.

Kommunesektoren har ansvar for forvaltning av 80 % av landets arealer. Plan- og bygningsloven, med kommunen som primær arealmyndighet, er det viktigste redskapet for å ivareta ulike hensyn i planlegging. Arealpolitikken skal både ivareta ulike overordnede nasjonale hensyn, respektere de vanskelige arealbruksavveiningene som norske kommuner står ovenfor og samtidig gi rom for lokal samfunnsutvikling.

Staten og kommunesektoren må sammen utvikle både mål og nye virkemidler i arealpolitikken som sørger for at mulighetene til lokal samfunnsutvikling og parallell oppnåelse av klima- og naturmål kan realiseres gjennom lokale beslutninger uten mer detaljert statlig styring.

Vi redegjør i det videre for sentrale problemstillinger som ønskes drøftet.

1. Samarbeid om utvikling av virkemidler

Kommunesektoren har ansvar for forvaltning av 80 % av landets arealer. Plan- og bygningsloven, med kommunen som primær arealmyndighet, er det viktigste redskapet for å ivareta ulike hensyn i planlegging. Arealpolitikken skal både ivareta ulike overordnede nasjonale hensyn, respektere de vanskelige arealbruksavveiningene som norske kommuner står ovenfor og samtidig gi rom for lokal samfunnsutvikling.

Staten og kommunesektoren må sammen utvikle både mål og nye virkemidler i arealpolitikken som sørger for at mulighetene til lokal samfunnsutvikling og parallell oppnåelse av klima- og naturmål kan realiseres gjennom lokale beslutninger uten mer detaljert statlig styring.

Særlig større bykommuner etterspør flere virkemidler innenfor plan- og bygningsloven, for eksempel muligheten til å stille klimakrav i planbestemmelser, bedre synliggjøre mulighetene for å sette rekkefølgekrav, eller å etablere utslippsfrie soner i deler av en kommune.

- A. Hvilke juridiske grep kan det være aktuelt å gjøre for å styrke kommunene som planmyndighet, og hvordan kan kommunesektor og stat samarbeide om utvikling og bruk av disse?

Kommunene etterspør gode kunnskapsverktøy som understøtter arbeidet med de lokale avveiningene i arbeidet med å lage planer og gjennomføre tiltak på klimaområdet og i arealforvaltningen. Eksempler kan være ulike typer regnskap og budsjett knyttet til klima, arealbruk og natur. Det er behov for pålitelige og anvendelige naturregnskapsverktøy til bruk i planlegging.

Kommunene etterspør også løsninger som bedre samler og visualiserer data fra ulike kilder, og som muliggjør samhandling mellom involverte parter i omstillingsarbeidet. Det er behov for et styrket samarbeid om utvikling av digitale løsninger som understøtter slike arbeidsprosesser.

Utfordringen i dag er at det er vanskelig for brukerne å få tilgang til oppdaterte og komplette plandata, og at disse tilgjengeliggjøres som en integrert del av arbeidsverktøyene som anvendes i kommunenes planarbeid. Plandataene er ofte lite tilgjengelige, usammenhengende, til dels upålitelige og vanskelige å forstå. Kommunene har ansvar for å forvalte planregistrene for sine egne areal, men det varierer fra kommune til kommune hvor tilgjengelige og oppdaterte digitale planregistrene er. Flere har også behov for nasjonal tilgang. Sektormyndigheter som eksempelvis jobber med veiutbygging, miljø, kraft og analyse har behov for planer på tvers av kommunale grenser. Men det finnes det ingen fullverdig tjeneste for. Ansvar for en slik nasjonal tjeneste er heller ikke plassert, og det er en utfordring i seg selv.

- B. Hva er regjeringens konkrete planer for å sørge for at kommunesektoren får tilgang til offentlige kartsystemer og plandata til støtte i arealforvaltningen?

2. Samarbeid om økt tilgang på plan- og omstillingskompetanse

Det er samtidig verdt å påpeke at å utvikle areal- og naturregnskap i seg selv ikke er tilstrekkelig. Det handler om formidling av naturkunnskap, der disse regnskapene er ett bidrag. Det er også betydelige utfordringer med å få tak i nok fagfolk innenfor mange fagdisipliner som er sentrale i den grønne omstillingen.

I tillegg til ren plankompetanse er det behov for økt omstillingskompetanse og -kapasitet. Mangel på omstillingskompetanse fremheves av mange kommuner som en særskilt utfordring. Kommuner med rekrutteringsutfordringer og små fagmiljøer vil ha behov for oppgavestøtte og veiledning.

Problemstillinger som ønskes drøftet:

- C. Hvilke konkrete grep vil regjeringen ta for å styrke kommunenes kompetanse og kapasitet i plan- og omstillingsarbeidet?
- D. Hvordan kan statens kompetanse og kapasitet innenfor planområdet bidra til oppgavestøtte og veiledning?
- E. Hva er de konkrete ambisjonene for å øke antallet studenter og fagmiljøer innenfor det planfaglige området?
- F. Hvordan kan fylkeskommunenes rolle og kapasitet som planfaglig veiledere styrkes gjennom nasjonale grep?

3. Videreutvikle og styrke arbeidet med «planvask»

Mange kommuner sitter med eldre og til dels uoversiktlig planverk som det hittil har vært svært krevende å rydde i og oppdatere. Regjeringen har økt støtten til kommunal arealplanlegging for natur med 50 millioner kroner, og gitt tilskudd til å gå gjennom eldre arealplaner og vurdere disse i tråd med oppdatert kunnskap om naturverdier, såkalt «planvask». 83 kommuner har per nå søkt tilskudd til å gjennomføre slik planvask. KS er opptatt av å hente erfaringer fra gjennomføringen av slik planvask i kommunal sektor, særlig knyttet til behovet for varig kompetanseutvikling, økt kapasitet og styrking av oppgavestøtten til planforvaltningen. Samtidig er KS bekymret for at midlene begrenses til analyse og ikke målrettes mot behovene knyttet til revisjon og oppdatering av planer.

- G. Hvordan vil regjeringen videreføre arbeidet med «planvask», herunder sikre at kommunene har ressurser til å gjennomføre revisjoner og oppdatering av planer?

4 Orienteringssak – Bustadmeldinga

Orienteringssak fra staten

Regjeringen la fram stortingsmeldingen om en helhetlig boligpolitikk, Meld. St. 13 (2023–2024) *Bustadmeldinga – ein heilskapleg og aktiv bustadpolitikk for heile landet*, før påske. Kommunene er helt sentrale i arbeidet, og regjeringen vil styrke rollen deres i arbeidet med å utjevne sosiale og geografiske forskjeller i boligmarkedet. Staten skal være en enda bedre støttespiller for kommunene og Husbankens rolle som støttespiller og veileder for kommunene skal styrkes.

I boligmeldingen presenterer regjeringen fire innsatsområder som er viktige for at alle skal kunne bo godt og trygt og i egnede boliger i hele landet. Dette er:

1. Flere skal ha mulighet til å eie
2. Leiemarkedet skal være trygt og forutsigbart
3. Å ta vare på boligene vi har og bygge de vi trenger
4. En forsterket innsats for de aller mest sårbare på boligmarkedet

Mange av tiltakene i meldingen skal støtte opp om det boligsosiale og boligpolitiske arbeidet i kommunene på ulike måter. Vi ønsker god dialog med KS framover om boligpolitikken og de enkelte tiltakene.

5 Kostnadsberegningssaker

Rutiner for involvering av KS i arbeidet med kostnadsberegninger av statlig initierte reformer ble innført i 2007. Involvering av KS i slike beregninger skal bidra til å gjøre regjeringens beslutningsgrunnlag best mulig og tilrettelegge for en best mulig oppslutning om statlig initierte reformer i kommunesektoren. Rutinene er basert på rapporten *Om kostnadsberegninger av statlig initierte reformer i kommunesektoren*. Rapporten er tilgjengelig på www.regjeringen.no.

Kostnadsberegninger er et fast tema på konsultasjonsmøtene. Ordningen med å involvere KS i kostnadsberegninger har bidratt til større bevissthet omkring økonomiske og administrative konsekvenser av statlige tiltak rettet mot kommunesektoren. Ordningen innebærer å involvere KS ved kostnadsberegninger av oppgaveendringer og endringer i lover og forskrifter som har konsekvenser for kommunesektoren. Det vil alltid være nødvendig å gjøre en skjønsmessig vurdering av hvilke saker KS skal involveres i. Sentralt i en slik vurdering er bl.a. om arbeidet med reformen er kjent, reformens omfang og økonomiske størrelse, om det foreligger et godt grunnlag for å beregne økonomiske og administrative kostnader, og om involveringen vil innebære offentliggjøring av regjeringens interne budsjettarbeid eller prioriteringer. Involvering av KS skal ikke redusere regjeringens mulighet til å gjøre helhetlige vurderinger og prioriteringer.

Det gis en statusoppdatering av pågående kostnadsberegningssaker i materialet ved behov.

En oversikt over pågående arbeid, er gitt i vedlegg a.

5.1 Nye kostnadsberegningssaker

Ingen nye kostnadsberegningssaker er meldt inn.

5.2 Status for pågående kostnadsberegningssak

Endringer i betalingen for forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger

Helse- og omsorgsdepartementet fastsetter årlige endringer i betaling for forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger gjennom endringer i forskrift om standarder og nasjonale e-helseløsninger. Endringer i kostnader for kommunal sektor drøftes i konsultasjonsordningen med KS, først i en politisk konsultasjon på våren og deretter i det bilaterale konsultasjonsmøtet med Helse- og omsorgsdepartementet på høsten.

6 Lovmedvirkningssaker

Rutiner for involvering av kommunesektoren i statlige lovutredninger rettet mot kommunesektoren, ble fastsatt på det første konsultasjonsmøtet 28. februar 2013.

I tråd med Meld. St. 12 (2011–2012) skal avveininger mellom hensyn som tilsier nasjonal styring og hensyn til lokaldemokratiet og kommunal handlefrihet fremgå av departementenes høringsdokumenter og lovproposisjoner til Stortinget. Medvirkningen fra KS kan bidra til å synliggjøre denne avveiningen gjennom å belyse konsekvenser for kommunesektoren ved utredning av nytt eller revidert lov og regelverk.

Formålet med medvirkningen fra KS er at regjeringen og Stortinget får et best mulig beslutningsgrunnlag.

Ordningen omfatter statlig initierte lov- og forskriftsendringer, inkludert rettighetslovgivning, som pålegger kommunesektoren nye eller endrede oppgaver eller plikter. Rutinene for medvirkning fra KS vil også gjelde når arbeidet med nye lover eller forskrifter har sin bakgrunn i EU/EØS-regelverk.

Rutinene vil bygge på de administrative og politiske samarbeidsarenaene som allerede eksisterer gjennom konsultasjonsordningen.

Både KS og departementene kan melde opp saker som er aktuelle for lovmedvirkning. Det gis en statusoppdatering av pågående lovmedvirkningssaker i materialet ved behov.

En oversikt over pågående arbeid, er gitt i vedlegg b.

6.1 Nye lovmedvirkningssaker

Ingen nye lovmedvirkningssaker er meldt inn.

7 Bilaterale avtaler

Arbeidet med bilaterale avtaler mellom staten og KS innenfor enkeltsektorer er styrket og videreutviklet som en del av en mer forpliktende konsultasjonsordning fra 2007.

Per april 2024 er det 7 gjeldende bilaterale avtaler innenfor konsultasjonsordningen. En oversikt over bilaterale samarbeidsavtaler ligger som vedlegg c.

Kjennetegn ved avtalene:

- inngått på politisk nivå
- to parter, staten ved departementene og kommunesektoren ved KS
- begrenset varighet
- de er en del av den nasjonale dialogarenaen med kommunesektoren som konsultasjonsordningen representerer

Det er et mål at avtalene skal brukes på prioriterte kommunale politikkområder og som alternativ til sterkere styringsvirkemiddel som lovfesting og øremerking.

Partene er enige om at avtaler bidrar til en mer systematisk, tettere og omfattende dialog og samarbeid mellom staten og kommunesektoren. KS bidrar til gjennomføringen med nettverk, arenaer, spredning og gjensidig utveksling av informasjon og erfaringer.

7.1 Nye bilaterale avtaler

Samarbeidsavtale om digital samhandling og helseteknologi

Samarbeidsavtale om digital samhandling og helseteknologi i helse- og omsorgstjenestene i kommunene ble inngått 15. mars 2024 mellom HOD og KS med varighet ut 2027.

7.2 Status pågående bilaterale avtaler

Samarbeidsavtale om oppfølging av ambisjoner og felles tiltak i digitaliseringsstrategi for offentlig sektor (2019–2025)

Avtalen gikk i utgangspunktet ut 1. september 2022, men i konsultasjonsmøtet mellom KS og regjeringen om digitalisering som ble avholdt i mars 2022, ble det avtalt at samarbeidsavtalen løper ut 2025 eller til ny avtale er signert. En ny avtale vil være knyttet til ny nasjonal digitaliseringsstrategi som legges frem i 2024.

7.3 Avsluttede bilaterale avtaler

Avtale om gjennomføring av Leve hele livet 2019–2023

Den bilaterale avtalen om gjennomføring av Leve hele livet gikk ut i 2023. Et sentralt mål med avtalen har vært å legge til rette for lokale løsninger, og at partene skulle bidra til måloppnåelse gjennom nasjonalt og regionalt støtteapparat. Og at man gjennom dette skulle bidra til å motivere, engasjere og spre kunnskap om reformen, gjennom veiledning, nettverk mv. Evalueringen viser at de fleste kommuner har vedtatt planer for lokal oppfølging av Leve hele livet og mange har iverksatt utprøvde løsninger og tiltak. Et stort flertall av kommunene har deltatt på ulike aktiviteter i regi av det regionale støtteapparatet. Det er imidlertid etterlyst draghjelp fra nasjonale myndigheter, spesielt knyttet til den enkeltes egne ansvar for å planlegge for egen alderdom. Videre har kommunene vært tydelig på at de regionale støtteapparatene i større grad bør koble seg til eksisterende nettverk og samarbeid. Kontaktmøtene oppleves av begge parter som en god dialogarena om løpende saker av felles interesse. Avtalens egenverdi er ved siden av at den gir mulighet til å se temaområdene i sammenheng, også vesentlig for å holde fast på tiltak over tid.

Regjeringen verdsetter det gode og tette samarbeidet med KS om utvikling av helse- og omsorgstilbudet i kommunene generelt, og tilbudet til eldre spesielt. På bakgrunn av dette vil regjeringen og KS inngå en ny utviklingsavtale om videreutvikling av gode lokalsamfunn og bærekraftige velferdstjenester. Regjeringen ved HOD, AID, KD, KDD, KUD og SD og kommunesektoren, representert ved KS skal i fellesskap bidra til å videreutvikle gode lokalsamfunn og bærekraftige velferdstjenester i møte med en aldrende befolkning. Avtalen tar utgangspunkt i Meld. St. 24 (2022–2023) *Meistring og fellesskap – Bu trygt heime* og innrettes som en overordnet og tverrsektoriell utviklingsavtale for å bidra til en samordnet innsats i møte med den demografiske utviklingen.

Avtale om helsefellesskapene

Avtalen om innføring av helsefellesskap løp ut 2023. De 19 helsefellesskapene er etablert, men det varierer hvor langt de har kommet med bedre felles planlegging og tjenesteutvikling. Regjeringen vil bygge videre på helsefellesskapene, og at de skal være en arena for samarbeid mellom kommuner og sykehus som skaper verdi for pasienter og brukere. I Meld. St. 9 (2023–2024) *Nasjonale helse- og samhandlingsplan 2024–2027* er samarbeid mellom kommuner og sykehus et sentralt tema. Partene mener at en ny samarbeidsavtale mellom regjeringen og KS om videreutvikling av helsefellesskap vil være nyttig for å realisere målene om en bærekraftig utvikling av vår felles helse- og omsorgstjeneste hvor pasienter og brukere opplever gode, sammenhengende pasientforløp. Det pågår en prosess for å signere en ny samarbeidsavtale om helsefellesskapene.

Avtale om innføring av nasjonale e-helseløsninger

Avtalen ble inngått 13.01.2022 med varighet til 31.12.2023. Avtalen har vært viktig med hensyn til å danne et rammeverk for dialog, oppfølging og utbredelse av prioriterte nasjonale e-helsetiltak. Partene er enige om at samarbeidsavtalen har fungert godt, og samarbeidet er derfor videreført i en ny samarbeidsavtale om digital samhandling og helseteknologi, inngått 15.03.2024 med en varighet ut 2027.

Avtalen om innovasjon og oppfølging av bærekraftsagendaen

Avtalen mellom KDD og KS om innovasjon og oppfølging av bærekraftsagendaen utløp 31.12.2023. Ønsket om fornyet avtale ble drøftet i bilateralt møte med Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet 17. januar, og i tråd med enighet i møtet er det opprettet dialog på administrativt nivå mellom KS og DFD om inngåelse av en ny avtale, og arbeidet med utforming er pågående.

Avtale om å styrke tilliten til barnevernet

Samarbeidsavtalen ble inngått av den forrige regjeringen. Partene har evaluert avtalen, og er enige om at den kan avsluttes. Det er satt i gang en del arbeid i samarbeidsflaten mellom Bufdir og KS som vil fortsette. KS og BFD er enige om videre samarbeid om barnevernets omdømme og kvalitet i barnevern.

Vedlegg a) Oversikt over kostnadsberegningssaker

Sak	Oppmeldt
Helse- og omsorgsdepartementet	
Forvaltning og drift av nasjonale e-helseløsninger	2021

Vedlegg b) Oversikt over lovmedvirkningssaker

Sak	Oppmeldt
Kulturdepartementet	
Kulturlova	2. møte 2019

Vedlegg c) Oversikt over bilaterale samarbeidsavtaler i konsultasjonsordningen per april 2024

Avtaler om velferdstjenester (kvalitet/tjenesteutvikling)	Parter	Inngått	Utløper	Første avtale inngått
Avtale om kvalitetsutvikling i barnehagen og grunnopplæringen	KD og KS	02.12.2022	31.12.2025	2009
Avtale om utvikling av Digihjelpen	KDD og KS	18.03.2022	31.12.2025	2018
Avtaler om samhandling mellom ulike deler av forvaltningen				
Avtale om kvalitets- og kapasitetsøkning i praksis for helse- og sosialfagstudenter 2022-2025	KD, HOD og KS	08.09.2022	31.12.2024	2022
Samarbeidsavtale om mottak og bosetting av flyktninger	AID, JD, BFD, KDD og KS	11.03.2022	31.12.2025	2004
Samarbeidsavtale om partnerskapet i NAV-kontorene	AID og KS	04.01.2023	31.12.2026	2012
Avtale om oppfølging av ambisjoner og felles tiltak i digitaliseringsstrategi for offentlig sektor	KDD og KS	14.09.2020	01.09.2022 ⁶	2020

⁶ Se omtale i kap 7.2.

Samarbeidsavtale om digital samhandling og helseteknologi	HOD og KS	15.03.2024	31.12.2027	2024
---	-----------	------------	------------	------